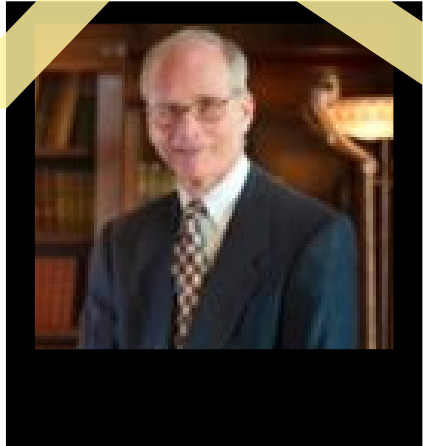

Zelf-Determinatie theorie (ZDT) (Deci & Ryan)

Bron <https://www.sas.rochester.edu/>

- Hoogleraar psychologie en sociale wetenschappen
- Onderzoek intrinsieke en extrinsieke motivatie

Bron <https://selfdeterminationtheory.org/>

- Hoogleraar psychologie en sociale wetenschappen
- Onderzoek naar motivatie

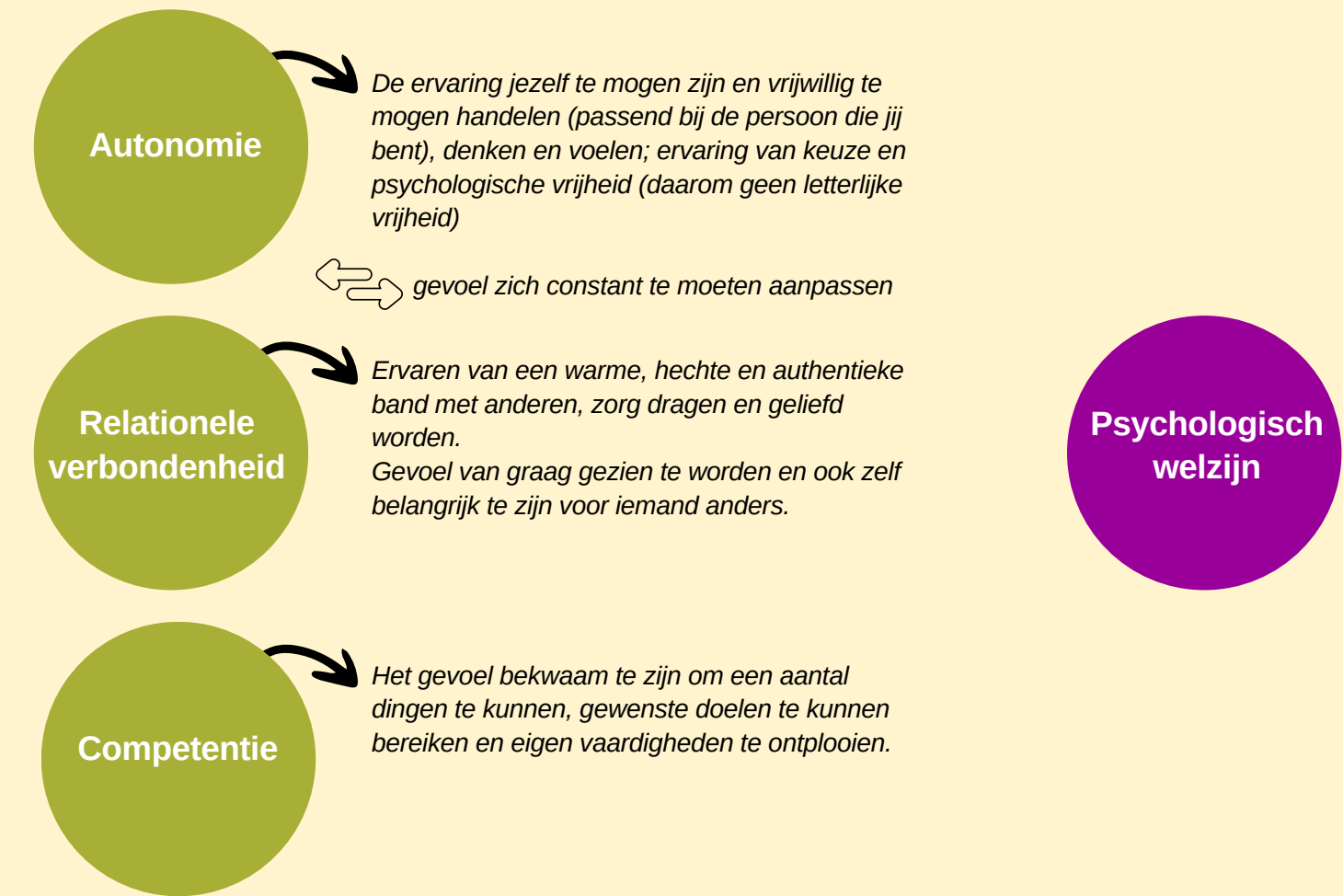
Zelf-Determinatietheorie (ZDT)

Model dat op vlak van opvoeding veel aandacht krijgt

- In België zijn professor Maarten Vansteenkiste en professor Bart Soenens vaak met deze theorie aan de slag.
- Dit is geen pure opvoedingstheorie; de theorie heeft verschillende domeinen. Deze theorie is belangrijk voor opvoeding en socialisering van kinderen, maar het is ook een motivatietheorie. Vandaar dat de theorie ook een aantal submodellen heeft.
- De theorie stelt dat elke persoon een aantal **psychologische basisbehoeften** heeft, die aangeboren zijn, fundamenteel en eerder universeel zijn.
  - 1) behoefte aan autonomie
  - 2) behoefte aan relationele verbondenheid
  - 3) behoefte aan competentie
- Ze worden ook wel het **ABC van de ZDT** genoemd en blijken **goede voorspellers te zijn voor het psychologisch welzijn**. Frustratie van de behoeften zouden leiden tot psychologische moeilijkheden. De kapstok ABC is een manier van kijken naar problemen van anderen en is bedoeld om ook kansen te zien om het psychologisch welzijn te verhogen.

- **Bronnen**
<https://libstore.ugent.be>
ChatGPT

Visualisatie ZDT

Conclusie:

De koppeling van de ZDT met het opvoeden laat toe te concluderen dat we als opvoeders moeten inspelen op de ABC-behoeften van het kind om het psychologisch welzijn te verhogen.

Koppeling met de kinderopvang

De ZDT gelinkt aan opvoeden laat concluderen dat we als opvoeders moeten inzetten op de ABC-behoeften van het kind om het psychologisch welzijn te verhogen.

- Inspelen op A doen we door autonomie ondersteunend te werken, eerder dan verbiedend of controlerend.

- Inspelen op de B doen we door warmte te bieden. Dit zien we bijvoorbeeld in responsief gedrag van de opvoeder, eerder dan het opgroeien in een kille en verwaarlozende context.

- Inspelen op de C doen we door een duidelijke structuur (verwachtingen) te bieden aan het kind, eerder dan een omgeving met onvoorspelbaarheid te bieden (chaotische context).

...

Enkele koppelingen met pedagogisch handelen en kwaliteitsvol handelen

Wanneer we autonomie willen ondersteunen (LPD 22, LPD 23, LPD 25), dan werken we vanuit het standpunt van het kind. We proberen initiatief aan te moedigen.

Autonomie ondersteunen zal er op elke leeftijd anders uitzien, daarom is het belangrijk om op zoek te gaan naar wie het kind echt is (LPD 3) zodat je weet welke autonomie ondersteunende acties je als opvoeder kan stellen. Bijvoorbeeld:

- *In plaats van te stellen 'ga eerst naar het toilet' kan je het kind de keuze laten: 'Ga je eerst naar het toilet?' of 'Ga je eerst je mondje proper maken?'*
- *In het aanbieden van een activiteit kan je de keuze laten (vrij eigen spel of meedoen aan de activiteit).*
- *Laat kinderen kiezen welk stuk fruit ze eten.*
- *Ondersteun kinderen om bepaalde zaken zelfstandig te kunnen uitvoeren (bv. kledij correct klaar leggen zodat kinderen het gemakkelijker kunnen aandoen, zelf een deel van het toiletbezoek op zich nemen zoals doorspoelen, de broek opendoen ...), zelf een aantal spulletjes op de juiste plaats leggen ...*

Warme opvoeders proberen een hechte band op te bouwen met het kind vanuit een grondhouding van liefde en zorg. Dat betekent dat opvoeders niet alleen tijd vrij maken, maar ook opmerkzaam zijn, warm en responsief zijn zodat de kinderen het gevoel hebben om op hun opvoeders te kunnen rekenen (LPD 5) ... Ook het samen ondernemen van activiteiten bevordert de verbondenheid (LPD 25).

Structuur creëren we door optimale condities te vormen waaronder kinderen hun vaardigheden kunnen oefenen en hulp bieden als de kinderen vast zitten zodat ze zich daarna weer verder kunnen ontplooien. Bijvoorbeeld:

- *Je kan samen doelen stellen (bv. binnen huiswerkbegeleiding - Wat doe ik vandaag, wat doe ik morgen?)*
- *Laat kinderen nadenken over hun eigen vaardigheden (Wat was goed, wat was minder goed?).*
- *Bied verschillende activiteiten aan, zodat kinderen kunnen ontdekken waar hun competenties liggen (LPD 25 en LPD 22).*